

LIETUVOS TSR MOKSLŲ AKADEMIJOS ISTORIJOS INSTITUTAS

A. TAUTAVIČIUS

1971 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos
a t a s k a i t a

(duomenys apie Kėdainių, Jonavos, Kauno, Kaišiadorių,
Prienu, Alytaus, Trakų, Švenčionių ir Vilniaus
rajonų archeologinius paminklus)

Vilnius,

1971 m.

Ivadas

Alytaus rajonas

1. Einoronys (piliakalnis) 3
2. Kazimieravas (pilkapiai) 3
3. Mastaltai-Geruliai (piliakalnis) , 3
4. Pivašiūnai (piliakalnis, Liuterio kalnas) . . 4
5. Varupis-Panios šilas (piliakalnis, pilkapynai) . 5

6.

Jonavos rajonas

1. Daugilionys (pilkapiai) 7
2. Dijokiškis (vėlyvas senkapis) 7
3. Dubiai (piliakalnis) 8
4. Gudžionys (piliakalnis) 8
5. Išorai (piliakalnis?, prancūzkapis) 9
6. Keižonys (kareivių kapai) 9
7. Laukogaliai (piliakalnis) 10
8. Lokinėliai (piliakalnis) 11
9. Lukšiai (piliakalnis) 11
10. Naujasodis (Aukštakalnis) 11
11. Baberžė (piliakalnis) 12
12. Padagiai (piliakalnis-smailiakalnis) 13
13. Piliakalniai (piliakalnis) 13
14. Rimkai (senkapiai) 14
15. Selenikai (pilkapiai?) 14
16. Skrebinai (Dumkalnis, senkapiai) 14
17. Užupiai (Šančiai, pilkapiai) 15
18. Vanagiškiai (pilkapiai) 16
19. Vareikiai (pilkapiai) 17
20. Žeimiai (Jasnagurka) 17

Kauno rajonas

1. Gailiūnai-Buivydai (piliakalnis?) 19
2. Karmėlava (piliakalnis) 20
3. Lepšiškiai (Batarėja) 20
4. Lontainiai (piliakalnis) 21
5. Vainatrakis (Pruskapinės) 22
6. Kampiškės (nerasta piliakalnio) 22

Kaišiadorių rajonas

1. Astragai (pilkapiai) 24
2. Balceriškė (piliakalnis) 24
3. Bašoniai (piliakalnis?) 25
4. Bijautonys (piliakalnis) 25
5. Budeliai (piliakalnis) 26
6. Buivydonys (piliakalnis) 27
7. Burčakai (nerasta piliakalnio) 27
8. Butkiemis (piliakalnis) 28
9. Dabinta (sunaikintas piliakalnis?) 28
10. Dainiai (piliakalnis?) 29
11. Darsūniškis-Atmainai (pilkapiai) 29
12. Dovainonys (pilkapiai) 29
13. Ginteikiškiai (pilkapiai) 30
14. Guroniai-Pravėniškės (pilkapiai) 30
15. Guronys-Žasliai (Kiškių bažnyčia) 31
16. Kalniniai-Mijaugonys (piliakalnis) 31
17. Kareivonys (piliakalnis?) 32
18. Kloniniai-Mijaugonys (pilkapiai) 32
19. Lašiniai (piliakalnis) 33
20. Moisiejūnai (piliakalnis, pilkapiai) 33
21. Mančiūnai (piliakalnis) 35
22. Laukagalis (piliakalniai, akmenys) 33

23.	Mūriniai Strėvininkai (piliakalnis)	36
24.	Našlėnai (pilkapiai)	37
25.	Pakalniškiai-Paneriai (pilkapiai)	37
26.	Palapainia (piliakalnis)	38
27.	Papartėliai (sunaikintas piliakalnis)	39
28.	Paparčiai (Žydkapis, Pilies kalnas) ,	38
29.	Paukščiai-Dukarnonys (piliakalnis)	40
30.	Pridotkai (piliakalnis)	40
31.	Rokiškės (piliakalnis)	40
32.	Rusiai (sunaikinti pilkapiai?)	41
33.	Šilonys (pilkapiai)	41
34.	Tartokai (piliakalnis)	42
35.	Šukiškiai-Beištrakiai (pilkapiai)	43
36.	Varkališkiai-Juodkošiai (Piliakalnis)	43

Kėlnainių rajonas

1.	Stašaičiai (piliakalnis)	45
2.	Jasnagurka (nerasta piliakalnio)	45
3.	Songailai (piliakalnis)	46
4.	Šėta (senkapis)	47
5.		

Prienujų rajonas

1.	Bagrėnai-Žarija (piliakalniai)	48
2.	Degsnės miškas-Pramiežiai (pilkapiai)	49
3.	Laumės (Laumių akmenys, Raganos pečius)	49
4.	Lepelionys (piliakalnis)	50
5.	Mastaltavičiai-Geruliai (piliakalnis, pilkapiai)	50
6.	Medžionys (piliakalnis)	51
7.	Nemaniūnai (piliakalnis- Šlėktos kapeliai)	52
8.	Noreikiškės (piliakalnis)	52

9. Pabrasčiai (piliakalnis?)	52
10. Pačiūdiškės (piliakalnis?)	53
11. ^P elekonyš (piliakalniai)	55
12. Paverkniai (piliakalnis)	54
13. Pieštuvėnai (Didysis kalnas)	56
14. Sabalėnai-Kudirkai (piliakalnis?)	57
15. Stakliškės (piliakalnis)	57
16. Šilėnai (piliakalnis?)	58
17. Užuguostis (Sienakalnis)	58
18. Paprūdžiai (Totorkalnis) <i>višt.</i>	59.

Raseinių rajonas

1. Kejėnai (piliakalnis, pilkapiai, senkapis)	60.
---	-----

Švenčionių rajonas (p. 61-70).

1. Aučynai (piliakalnis)	61
2. Bagutiškiai (nerasta pilkapių)	61
3. Činčikai (kapinaitės)	62
4. Liulinė (pilkapiai)	62
5. Miežionys (pilkapiai)	63
6. ^N Strūnaitis (pilkapiai)	63
7. ^N evieriškės (piliakalnis)	63
8. Pabradė (pilkapiai)	65
9. ^P aduobė-Šaltaliūnė (pilkapiai)	65
10. Prienai (piliakalnis)	66
11. Rakšteliai (piliakalnis, senkapis, aukuras)	67
12. Sudata (pilkapiai)	68
13. Svitailiškis (pilkapiai)	68
14. Šventa (pilkapiai)	68

~~Ignalios r.~~

15. Trakai I (pilkapiai) 69.

16.

Trakų rajonas (75-81 p.)

1. Abromiškės (pilkapių ir akmens nerasta)	71
2. Aleksandriškiai (piliakalnio nerasta)	71
3. Alinka- Raištinė (pilkapiai)	72
4. Alėniškiai (Totorių kapai)	72
5. Aluona (pilkapiai)	73
6. Bagdononys (piliakalnis?)	73
7. Balandiškiai (piliakalnis)	74
8. Beižonys (piliakalnis, pilkapiai)	74
9. Bendriai (nerasta "prancūzų kapų")	75
10. Daniliškės (piliakalnis)	75
11. Danosai-Drabužninkai (pilkapiai)	76
12. Dusmenys (pilkapiai)	76
13. Eitulionys (pilkapiai)	77
14. Girnakalniai (nerasta akmens su pėda)	77
15. Kurkaučyzna (senkapiai)	78
16. Latviai (piliakalnis)	78
17. Migliniškis (pilkapiai)	79
18. Mitkiškės (akmuo su pėda)	79
19. Musteniai (šventas akmuo, piliakalnis?)	80
20. Novašodai (piliakalnis, pilkapiai)	81
21. ^r akalniškiai (nerasta pilkapių)	82
22. Pamiškė (piliakalnis)	82
23. Pipiriškės (piliakalnis)	83
24. Strėma (piliakalnis, pilkapiai)	83
25. Žuvyčiai (piliakalnis)	84
26. Zabarija (sunaik. pilkapiai)	85
27. Orliškės-Varliškės (pilkapiai)	85

Vilniaus rajonas 86-

1. Aukštieji Rusokai (pilkapiai)	86
2. Bielowariškės (pilies kalnas)	86
3. Grabiolai (pilkapiai)	87
4. Elniakampis-Gelažiai (piliakalnis)	87
5. Kryžiuočiai (bevardė kalva)	88
6. Kuosinė (Pilaitė)	88
7. Leoniškis (pilies kalnas)	89
8. Maišiagala (piliakalnis)	89
9. Mažoji Rėšė (Batarėja)	90
10. Mikulenčiai (akmuo su ženklais)	91
11. Pakalniai (Dolna) (pilkapiai)	91
12. Papiškės-Rudamina (piliakalnis)	91
13. Paraisčiai (pilkapiai)	92
14. Prūdeliai-Parudaminė (pilkapiai)	92
15. Santaka (pilkapiai)	93
16. Skersabalčiai (pilkapiai)	93
17. Žingiai (pilkapiai)	93
18. Mūrinė (piliakalnis)	94
19. Šveicarai (sunaikinti pilkapiai)	94
20. Marijampolė (akmuo)	94
21. Pilviškiai (pilkapiai)	95
<u>Priedas:</u> 1971 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos su-	
rinktos medžiagos sąrašas	95

Ivadas

1971 m. birželio 3-28 d.d. Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos institutas kartu su Lietuvos TSR Kultūros ministerijos įstaigomis organizavo žvalgomąją archeologinę ekspediciją į Kėdainių, Jonavos, Kauno, Kaišiadorių, Prienų, Alytaus ir Trakų rajonus. Rugsėjo 15-22 d.d. ekspedicija tęsė darbą Švenčionių ir Vilniaus rajonuose. Ekspedicijoje dirbo Istorijos instituto Archeologijos sektoriaus vadovas A. Tautavičius, vyr.m.b., V. Urbanavičius, j.m.b. M. Merkevičius, Lietuvos TSR Kultūros ministerijos Mokslinės-metodinės tarybos archeologų grupės vadovas V. Daugudis ir tos pačios grupės bendradarbis R. Olišauskas. Kėdainių, Jonavos ir iš dalies Kaišiadorių rajono paminklus žvalgant, kartu dirbo Kėdainių muziejaus vyr.mb. Š inspektore kultūros paminklų apsaugai - Alfreda Striaukaitė, o Prienų ir Trakų rajonuose - Trakų istorijos muziejaus vyr. fondų saugotoja Dalia Andrašiūnaitė ir Vilniaus-Švenčionių rajonuose - Lietuvos TSR Istorijos-etnografijos muziejaus vyr.m.b. kultūros paminklų apsaugai - A. Navarackas. Švenčionių rajone ir muziejaus direktorė drg. Kudabienė. Per keletą dienų ekspedicijoje dirbo taip pat Mokslinės metodinės paminklų apsaugos tarybos pirmininkas R. Batūra ir Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokslinės bibliotekos direktoriaus pavaduotojas istorikas K. Sideravičius. Ekspedicija naudojosi Mokslinės metodinės paminklų apsaugos tarybos išskirta mašina, vairuojama P. Putnos.

Ekspedicija turėjo tikslą surinkti duomenis apie svarbiausius, ypač žemės paviršiuje matomus - išsiskiriančius archeologinius paminklus - piliakalnius, pilkapynus, akmenis su žen-

lais ir kt. Pakeliui buvo aplankomi ir kai kurie senkapiai. Duomenys buvo reikalingi Istorijos instituto ruošiamam "Lietuvos TSR archeologijos atlasui" ir Lietuvos TSR Kultūros ministerijos ruošiamam kultūros paminklų sąrašams patikslinti. Kartu buvo patikrinama dabartinė būklė. Paminklai buvo trumpai aprašomi, matuojami, kad gauti duomenis jų charakteristikai, o taip pat fotografuojami ir kartais filmuojami.

Pakeliui aplankyta ir keletas mokyklų, susipažinta su jose esančia archeologine medžiaga.

Žemiau pateikiama aplankytų paminklų aprašai ir pridedamas surinktos medžiagos sąrašas. Surinktoji archeologinė medžiaga perduota Lietuvos TSR Istorijos-etnografijos muziejui, o foto negatyvai saugojami Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto Archeologijos sektoriuje. Aprašai pateikiami rajonais ir rajonuose stengiamasi juos pateikti alfabetine tvarka pagal vietas, o ne pagal važiuotą maršrutą. Švenčionių rajono paminklų aprašus paruošė drg. V. Daugudis, likusius - A. Tautavičius.

ALYTAUS RAJONAS

Einoronys

Alytaus raj., Pivašiūnų apyl.

Apie 3-4 km į pietryčius nuo Pivašiūnų yra didžiulė, apylinkėje dominuojanti kalva. Ją iš pietvakarių ir rytų supa gana gilios plačios daubos. Šiaurės vakarų galas susisiečia su gretimomis, kiek žemesnėmis aukštumomis. Kalvos šonai - šlaitai ariami, viršus dirvonuoja. Jo gale stovi stambus topografo bokštas.

Viršuje susidaro ne visai lygi - banguota apie 130 m ilgio ir apie 30 m pločio aikštė, kuri nežymiai pereina į šlaitus. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.

Šoniniai šlaitai apie 20 m aukščio, o šiaurės vakarų gale labai nuolaidus šlaitas yra tik 4-5 m aukščio.

Žmonės kalvą vadina Pilies kalnu. Gal čia kadaise būta piliakalnio, bent ankstyvo.

Teirautasi mitologinio akmens, bet niekas tokio neatsimena.

Kazimieravas

Alytaus raj., Pivašiūnų apyl.

Minimi trys pilkapiai kaimo laukuose, bet nei mums, nei apylinkės darbuotojams nepavyksta jų surasti.

Mastaltai-Geruliai

Alytaus raj., Butrimonių ap.

Apie 7 km nuo Stakliškių, važiuojant vieškeliu į Butrimonis, dešinėje vakarinėje kelio pusėje, netoli Alytaus ir Prienų rajonų ribos yra piliakalnis. Jis apie 40 m nuo kelio, tarp dviejų mažų bevaždžių upelių. Tarp upelių stovėjusios kalvos viršus buvo apsuptas pylimu, todėl panašus į dubenį. Pylimas aukštesnis pietų-pietryčių pusėje. Jo aukštis čia siekia 4,5 m.

Kai išorinis šlaitas yra iki 12-13 m aukščio. Tuo tarpu iš šiaurės rytų - nuo upelio-pylimas yra tik apie 1 m aukščio, bet išorinis šlaitas ir čia status apie 12 m aukščio. Pylimo viršus tarsi išskleistas, lygus, platus. Bendras jo ilgis apie 170 m.

Aikštelė ovalo formos 45x22 m dydžio, pailga iš pietryčių į šiaurės vakarus, iškasinėta duobėmis.

Dabar piliakalnis apaugęs krūmais, neardomas.

Pietryčių pašlaitėje žymu gyvenvietė. Ji apardyta tiesiant Stakliškių-Butrimonių kelią beme 1961 m. Gyvenvietės pėdsakai ir už upelio, ariamame lauke. 1961 m. čia rasta šlako, grublėtos keramikos.

Pivašiūnai

Alytaus raj.

Piliakalnis.

Miestelio pakraštyje, dešinėje kelio į Butrimonis, už miestelio kapinių yra šiaurės rytų-pietvakarių kryptimi pailga kalva. Ji gana stambi, šlaitai apie 24 m aukščio, natūralūs, apso-dinti pušimis. Viršuje yra ovalo formos 50 m ilgio ir 22 m pločio aikštelė, kiek išgaubtu viduriu. Pastebimas tamsios žemės sluoksnis, yra kipdytos lygiu paviršiumi keramikos trupinėliū. Aikštelė buvusi ariama, vėliau šiaurės rytų gale stovėjusi estrada.

Atrodo, kad šlaitų tik viršuje 5-6 m aukščio dalis buvusi aplyginta, statesnė.

Šlaituose ir kai kur pastebimas kultūrinis sluoksnis.

Liuterio kalnas. Į šiaurę-šiaurės rytus nuo miestelio, už naujai pastatytų fermų yra aukšta apvali kalva, kurios viršuje sėjovi masyvus aukštas kryžius. Kalva vadinama Liuterio kalnu.

Galimas dalykas, kad čia bus buvusios reformatų kapinės XVI-XVII a.

Varupis-Punios šilas

Alytaus raj.

Vis dar ieškome jau J. Radziukyno paminėto piliakalnio - tvirtovės, vadinamo Varupiu ir esančia Punios šile. Jo ieškant, girininkijoje nurodoma šilo pietinėje dalyje, apie 1 km nuo girininkijos esanti kalvelė kairiajame Varupio krante. Ji šiaurės rytuose leidžiasi į upelį, iš pietvakarių nuo gretimų aukštumų skiria sausa dauba, kuri ties galais susijungia su upelio slėniu. Galiniai šlaitai gana nuolaidūs - 5-6 km aukščio, nuo upelio pusės kiek statesnis ir pora metrų aukštesnis šlaitas. Viršuje lieka pietryčių-šiaurės vakarų kryptimi pailga apie 35x20 m dydžio aikštelė. Jokių įtvirtinimų nėra.

Kalva apaugusi mišku, piliakalnio išpūdžio nedaro, kultūrinio sluoksnio nesimato. Galimas dalykas, kad ji suardyta arimo.

Kuronai. 1889 m. E. Volteris pora dienų kasinėjo Punios šilo-Varupio pilkapyną ir ištyrė 29 pilkapius. Čia rasta nuo V-VI a. iki X-XII a. radinių, mirusieji laidoti sudeginti, dalis pilkapių turėję akmenų vainikus. Tačiau tikslesnių topografinių duomenų apie paminklo vietą neliko. Bandyta šio paminklo ieškoti 1953 m. žvalgomosios ekspedicijos metu, bet nesėkmingai.

Dabar surastos ir apžiūrėtos dvi pilkapių grupės:

I. Kairiajame Nemuno krante, kiek žemiau Punios miestelio (priešais Miškiškių kaimą), netoli čia esančio Smolnicos vienkiemio (eigulio sodyba). Pilkapiai yra abipus keliuko, einančio iš šios sodybos lygiagrečiai. Nemuno upei prieš srovę

apie puskilometris nuo šios sodybos. Suskaičiuota apie 10 pilkapių ar jų fragmentų. Tai žemi - iki 60 cm aukščio ir vos 5-7 m skersmens sampilai, apaugę medžiais, išsimėtę gana dideliame plote. Dalis jų kasinėta.

Atrodo, kad E. Volteris kasinėjo ne šią grupę. Ji per maža lyginant ^{su} jo kasinėta grupe.

II grupė dabar Punios šilo pačiame pietvakarių pakraštyje, apie 0,5 km nuo girininkijos į vakarus. Iki pokario metų ji buvo dar Bundorių kaimo laukuose, šio kaimo gyventojų Juodžiūkėno Stasio sklype - į šiaurę nuo jo sodybos miško pakraštyje.

Čia yra gana kompaktiška apie 40 pilkapių grupė. Jie gana įvairaus dydžio. Dalis apkasti grioviais ir turi iki 1-1,5 m aukščio bei 8-10 m skersmens, o kiti mažesni. Dauguma iš jų kasinėti duobėmis, skersai pilkapių kastais perkasais. Kas juos kasinėjo niekas nebeatsimena. Perkasuose išaugę medžiai rodo, kad kasinėta dar XIX a. antroje pusėje ar gale. Matyti, kad šią grupę ir bus kasinėjęs E. Volteris. Tik dabar ji labiau tikėtų vadinti ne Varupio grupe, o Bundorių-Punios šilo grupe. Taip ja ir surasti lengviau.

Pilkapiai iš tiesų žmonių vadinami Kuronais, jų įsitikinimu, čia palaidoti prancūzai.

JONAVOS RAJONASDaugilionys

Jonavos raj., Upninkų apyl.

Šventosios kairiajame krante, apie 5 km nuo Jonavos-Upninkų tilto, pasroviui, apie 2 km nuo Vareikių, abipus kelio į Salininkus yra apie 10 pilkapių. Jie netoli kelio. Dalis netgi suardyti kelio. Sampilai siekia iki 1-1,5 aukščio, kai kur duobių žymės.

Apie 300-400 m toliau į vakarus - Salininkų link tankiame miške yra dar bene 15 pilkapių, kurių sampilai turi iki 1-1,5 m aukščio ir 8 m skersmens. Dalis pilkapių jau kasinėti. Sampiluose matyti duobės.

Pats kaimas nuo pilkapių yra apie 2-3 km į pietvakarius. Pilkapynas yra tarp Vareikių ir Daugilionių.

Dijokiškis

Jonavos raj., Kulvos apyl.

Į rytus-šiaurės rytus nuo kaimo, kairėje kelio iš kaimo į Jonavą apie 300 m atstume buvusi stambi žvyro kalva. Ją iš šiaurės supa plačios pievos. Iš rytų-šiaurės rytų - griovys - buvęs upelis, o iš pietryčių irgi - pievos.

Kalvoje dar 1914 m. pradėtas kasti žvyras ir kastas beveik iki šių dienų. Didelė jos dalis nukasta. Buvę randama daug žmonių kaulų. Matyti, kad čia būta nemažą XVII-XVIII a. kaimo kapinaičių. Dalis žvyroduobės lyginta buldozeriu. Paviršiuje kai kur ir dabar matosi paskiri žmonių kaulai.

Dubiai

Jonavos raj., Markutiškių apyl.

Dešiniajame Šventosios krante, apie 3 km nuo Upninkų tilto aukštyn, prieš srovę, beveik ties Jonavos ir Širvintų rajonų riba, apie 200 m žemiau Širvintos žiočių yra piliakalnis, vadinamas Batarėja. Jis yra Bėčių miško teritorijoje, priklausančioje Paąžuolynės girininkijai.

Tai kalva įsiterpianti į Šventosios slėnį. Atkirėtas jos pietinis galas apie 1,4 m gylio dabar griovio nuo lauko. Griovys užslinkęs, nuolaidžiais kraštais. Už griovio kyla 3,6 m aukščio pylimo išorinis šlaitas. Pylimas virš aikštelės turi 1,7 m aukščio. Viršuje tik 7 m ilgio. Aikštelė prie pylimo yra 9 m pločio. Jos ilgis - 17 m. Šlaitai gana statūs, natūralūs, iki 12-15 m aukščio. Kalva žvyro, paviršiuje ryškesnio kultūrinio sluoksnio nesimato.

Gudžionys

Jonavos raj., Beržų apyl.

Deš. Lokės upelio krante, apie 400 m į vakarus nuo Lokėnėlių žvalgakalnio, Neries aukštame krante būta piliakalnio, kuris smarkiai suardytas į ariant.

Piliakalnio aikštelė netaisyklinga, pailga iš šiaurės rytų į pietvakarius (pagal Nerį). Jos ilgis apie 7⁰ m, kai plotis siekia vakariniame gale apie 55 m. Aikštelė gaunasi netaisyklingo trikampio formos. Jos vakarinį galą lanku supo apie 65 m ilgio pylimas, kuris arimo beveik visai išskleistas. Ryškiausiai išsiskiria tik išorinis - į griovį nuolaidėjęs 2,5 m aukščio šlaitas. Griovys beveik visai užslinkęs nuo lauko pusės išsiskiria nežymiai įdubimu. Pietinis šlaitas nusleidžia į Neries slėnį ir turi 30 m aukščio. Rytinis leidžiasi į Lokės

slėnį, o šiaurinis į šaltiniuotą griovį, tekantį į Lokę.

Dabar piliakalnis dirvonuoja. Kultūrinio sluoksnio aiškesnių žymių nepastebėta.

Išorai

Užusalio apyl., Jonavos raj.

Šau kairiajame Neries krante, tarp Kauno-Jonavos plento ir Neries, vakariniame kaimo pakraštyje yra aukštumėlė vadinama prancūzkapiu. Čia kastas smėlis, bulviarusiai. Buvę randama žmonių kaulų, matyti, esama vėlyvo senkapio.

Esama Išoruose ir piliakalnio. Ieškojome ir jo, Labiausiai panašu, kad piliakalniui galėjo būti panaudotas apie 30x40 m dydžio aikšte viršuje nuolaidėjantis į slėnį, aukštumos kyšulys į šiaurės rytus nuo prancūzkapio. Jį supa dvi nedidelės daubos-grioviai ir Neries slėnis, bet nuo lauko pusės - rytiniame gale nėra jokių įtvirtinimų. Ties vakariniu jos galu slėnyje yra Kazio Simonavičiaus sodyba (buv. Vimbaro žemė).

Tačiau gyventojai šio kyšulio piliakalniu nelaiko. Kai kas piliakalniu vadina gretimą jam, panašų aukštumos kraštą, kiek labiau į šiaurę nuo aprašytojo, apaugusi jaunomis pušaitėmis, alksnyu. Jis ir neturi jokių įtvirtinimų, nėra aiškus buvęs jo dydis, nesimato kultūrinio sluoksnio žymių.

Kaime ties L. Ambrazevičiaus sodyba prie lauko keliuko yra vienas žemas stogast^ulpis.

Keižonys

Jonavos raj., Upninkų apyl.

Rytiniame rajono pakraštyje, apie 5 km nuo Upninkų į pietryčius yra Keižonių kaimas. Jo vakarinėje dalyje yra tebenau-
dojamas kaimo kapinės. Apie 200-250 m į vakarus nuo kapinių

yra aukštamėlė, ant kurios stovi aukštas topografinis bokštas. Čia buvusi ariama, smėlinga, vadinama Kareivių kapais. Buvę čia kaž kas rasta.

Šalia bokšto iš vakarų pusės yra tarsi 4 žemų vėjo išskleistų, o gal ir arimo deformuotų tarsi pilkapių žymės. Jos išsiskiria ne visai taisyklingais žemais pakilimais. Dabar ši vieta apsodinta mišku. Galimas dalykas, kad vadinamieji kareivių kapai yra sunaikinto pilkapyno vieta.

Apie 300 m į šiaurės vakarus nuo "kareivių kapų", jauname miške yra vadinamieji "prancūzų kapai". Jie greta Liudo Jurkevičiaus sodybos. Vieta žemės paviršiuje niekuo neišsiskiria. Seniau kasdami smėlį čia rasdavę žmonių kaulų. Apie kitus radinius duomenų nėra.

Laukogaliai

Jonavos raj., Beržų apyl.

Dešiniajame Neries krante, priešais Skarulių bažnytkaimį, apie 2 km aukščiau geležinkelio tilto, yra išlikusi dalis piliakalnio, stovėjusio dešiniajame mažyčio upelio-šaltinio krante. Dalis jo, matyti, nunešta minėto upelio. Viršus iškasinėtas apkalais, deformuotas, forma jau sunkiai atsekama.

Išlikusi dalis yra apie 3 m aukštesnė už gretimą lauką ir gana stati nuo lauko pusės, viršuje tik 6 m pločio ir apie 10 m ilgio į Neries slėnį. Per 10 m ilgio jis nuolaidėja ir nukrinta 2,5 m. Toliau status šlaitas į Neries slėnį turi 16 m aukščio. Išlikusią dalį viršuje kerta 2-2,5 m pločio ir 80cm gylio apkasos griovys.

Lokinėliai

Jonavos raj., Beržų apyl.

Šalia buvusio dvaro, betoli vandens malūno, kairiajame Lokės upelio krante buvęs miške piliakalnis. Jis dabar priešais Jonavos chemijos kombinatą, aukštumos krašte. Piliakalnis beveik ištiesai sunaikintas Lokės upelio. Nuo lauko pusės - buvusio piliakalnio rytiniame gale buvęs nedidelis griovys ir už jo apie 6 m aukščio pylimas. Dalis pylimo ir visa aikštelė nu-plauta. Pylimo vakarinis šlaitas stačiu skardžiu leidžiasi žemyn į Lokę. Šlaito aukštis čia 33 m. Buvęs aikštelės dydis lieka neaiškus.

Piliakalnis vadinamas Žvalgakalniu.

Lukšiai

Jonavos raj., Beržų apyl.

Apie 6 km nuo Ukmergės plento, keliu į Beržus, yra Lukšių kaimas. Kaimo rytinėje dalyje, apie 200-300 m į šiaurę nuo kapi- nių yra žema šiaurės-pietų kryptimi pailga apie 4-5 aukščio kal- va, nuolaidžiais šlaitais. Ji vadinama piliakalniu.

Kalva deformuota įvairių ūkinių darbų metu. Atrodo, kad bu- vusi ariama. Šiauriniame gale buvę kasami bulviarusiai, ryti- niame šlaite kastas žvyras-smėkis, o pietinis galas deformuo- tas sodybos. Kalvos viršus apie 40 m ilgio ir iki 25 m pločio, bet ~~ne~~ aikštelė ryškiau neišsiskiria. Viršus dirvonuoja, to- liau į šiaurę ir šiaurės vakarus eina ariami laukai. Jokių kul- tūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.

Ir taip, kalva neturi nei įtvirtinimų, nei kultūrinio sluoks- nio. Tačiau kaimo gyventojai ją atkakliai vadina piliakalniu.

Naujasodis

Jonavos raj., Kulvos ap.

Apie 1,5 km nuo ^{Kul}Jonavos dvaro į pietryčius yra aukšta, apylinkėje dominuojanti kalva, vadinama Smailakalniu, Aukštakalniu. Ji iškasinėta žvyrdubėmis, dabar dirvonuoja. Ant jos stovi lenta, kad čia archeologinis paminklas. "Radinių vieta". Tačiau nepavyko sužinoti, kas ir ką čia rado ar rasdavo.

Paberžė

Jonavos raj., Beržų apyl.

Į šiaurės rytus nuo Jonavos, apie 2 km nuo plento į Ukmergę į šiaurę, kaimo laukuose, Lokės upelio kairiajame krante yra piliakalnis.

Piliakalniui panaudotas iš šiaurės rytų į pietvakarius pailgas aukštumos kyšulys į Beržankos slėnį. Jį iš šiaurės vakarų, pietvakarių ir pietų supa plačios, bet negilios daubos, žemumos. Iš šiaurės rytų pusės - nuo aukštumos kyšulys buvęs perkastas ^u15 m ilgio pylimėlis, kuris ariant išskleistas ir dabar yra tik 60 cm aukščio. Nuo pylimėlio eina 14 m ilgio kiek žemėjanti aikštelė tarsi priešpilis, Ji nusileidžia apie 2 m ir pietvakariu galu atsiremia į galinį piliakalnio šlaitą, kuris papėdėje turi 19 m ilgio. Piliakalnio galinis šlaitas yra tik 2,7 m aukščio. Viršuje ovalinė, kiek įdubusi 12 m ilgio ir 8-9m pločio aikštelė, kurios šiaurės rytų gale yra 1,8 m aukščio ir pietvakarių gale - 60 cm aukščio pylimėlis. Pietvakarių gale išorinis šlaitas 2 m aukščio yra status, o žemiau - natūralus nuolaidesnis dar apie 5 m aukščio. ^uBendras šlaito aukštis nuo upelio slėnio siekia 7 m.

Šiauriniame-šiaurės vakariniame šlaite, 2 m žemiau aikštelės yra 2-3 m pločio terasa, tarsi kelias kurio galas siekia vadina-
mąją priešpilio aikštelę.

Gyvenvietės pėdsakų neaptikta. Aplink laukai dirvonuoja.

Padagiai

Jonavos raj., Upninkų apyl.

Į šiaurę nuo Vanagiškių, greta yra Padagių kaimas. Kaimo laukai vakarinėje dalyje, Neries slėnio aukštame krante, prie buvusios ~~se~~ senvagės yra atskira kalva, vadinama Smailakalniu. Ji yra apie 0,5 km nuo Neries, supama daubų.

Iš tikrųjų Smailakalnis yra nedidelis piliakalnis. Jam panaudota vakarinė kalvos dalis, kuri atkirsta nuo likusios dalies, 16 m ilgio šiaurės-pietų kryptimi griovio, kuriš iki 1 m gylio. Už griovio iškyla apie 4,5-5 m aukščio iš išorės pylimas. Jis viršuje tik 5 m ilgio, o virš aikštelės yra pakilęs apie 1,5 m. Aikštelė yra 8 m pločio prie pylimo - rytiniame gale. Jos ilgis tik 12 m. Šlaitų aukštis nuo Neries slėnio yra 13,5-15 m.

Pylime iškastas apkasas. Matėsi, kad pylimas iš molio. Kalnas dirvonuoja, apaugęs medžiais ir krūmais. Kultūrinio sluoksnio nesimato.

Piliakalniai

Jonavos raj., Markutiškių apyl.

Jonavos rajono rytiniame pakraštyje, iš Jonavos-Ukmergės plento, ties Pagelažiais, pasukus į šiaurės vakarus, pro durpyną ir už jo keliu į Panoterius ir iš jo į dešinę, keliu vedančiu į Šėtos-Deltuvos kelią, pasiekiamo Piliakalnių kaimo laukus, į šiaurės rytus nuo kaimo, toliau nuo sodybų, apie 200 m nuo minėto keliuko į vakarus, ariamuose laukuose yra buvusio piliakalnio likutis - 2,7-3 m aukščio kalvelė stačiais šlaitais. Jos viršus tik 18 m ilgio šiaurės-pietų kryptimi ir 7-8 m pločio. Viršus nelygus, vidurys kiek aukštesnis. Atrodo, kad čia stovė-

jęs topografinis bokštas.

Išlikęs yra tik rytinis piliakalnio kraštas. Vakarinė jo dalis nukasta ir nuvežta jau anksčiau. Matyti, rytinis kraštas išliko dėl čia stovėjusio bokšto. Vakarinis piliakalnio galas turėjo remtis į pelkę.

Ryškesnio kultūrinio sluoksnio nėra.

Rimkai

Jonavos raj.

Kaime minimi keli senkapiai, piliakalnis. Tačiau piliakalniu vadinamos vietos nepasisekė surasti.

Vieni vadinami prancūzkapiai yra kaimo vakarinėje dalyje, dešinėje - šiaurinėje pusėje kelio į Skrebinus, aukštos kalvos viršuje. Galva ariama, išsiverčia žmonių kaulų. Mokių kitų radinių nerandama. Dabar čia iškastas dar ir rūšys daržovėms laikyti.

Šaleninkai

Jonavos raj.

Į šiaurės vakarus nuo kaimo, miško pakraštyje, abipus keliuko į Daugilionis, yra du savotiški stambūs sampilai-kalvelės apie 2 m aukščio. Aplink juos jokių griovių žymių nėra. Žmonės jų kaipais nelaiko, nepasakoja, kad jie supilti. Jie esą nuo amžių. Todėl neaišku, ar čia pora stambių pilkapių, ar dvi paskiros kopos.

SKrebinai

Jonavos raj.

Skrebinuose ieškoma piliakalnio. Vieni jį nurodo pietrytinėje kaimo laukų dalyje - Neries ir Vabalės upelio santakoje, o kiti piliakalniu laiko Dumkalnį - kalvą šiaurinėje kaimo dalyje.

Vabalės ir ^Neries santaką išvaikščiojome. Nieko panašaus į piliakalnę neradome,

Dumkalnis yra tarsi sala buvusi kalva apie 600-800 m į šiaurę nuo Jonavos-Kauno plento per Skrebinus. Kalva yra tarp plačių pelkių, dabar sukultūrintų pievų. Ji deformuota žvyruobių, bulviarusių. Jokių piliakalnio žymių neturi. Piliakalniu jos ~~n~~ niekas nelaiko.

Kaimo laukuose esama dar dviejų senkapių. Jų smulkiau neapžiūrime, duomenys apie juos yra V. Urbanavičiaus kasinėjimų ataskaitoje.. Jis senkapius kasinėjo 1969 m. ~~Metas~~ iš jo kasinėtų kalvų - senkapis ir kartais buvo laikoma piliakalniu.

Užupiai

Jonavos raj., Markutiškių apyl.

Šančiai

Šventosios dešiniajame krante, aukštumoje, priešais Upninkų, į šiaurę nuo Jonavos-Upninkų kelio buvęs įdomus senovės paminklas - aukštumos kampas - atrodo keturkampė aikštė apsupta pylimu, kurio išlikęs tik aikštės pietvakariu kraštus, ejęs tiesus pylimas. Tuo tarpu rytiniame-šiaurės-rytiniame krašte (nuo Šventosios slėnio) apardytas, šiaurės vakarų gale ~~visai~~ sunaikintas prieš keletą metų kolūkio žvyro karjero ir aikštės kraštas dar ir dabar užverstas žvyro kalnu. Šiauriniame krašte išlikę tik du menki pylimo fragmentai. Likusi dalis išlyginta plūgo. Paminklą be to kerta aukštos įtampos linija.

Aikštė 65 m ilgio. Pagal Šventosios slėnį jos galas buvęs 53 m pločio. Taip, kad aikštė bus buvusi apie 50x65 m dydžio. ^Kampuose buvę 15x15 m dydžio išorėn išsikšovę keturkampiai bastijonai. Iš šiaurės nuo aukštumos pusės buvę supilti du

pylimai 10 m atstume vienas nuo kito.

Iš pietų-pietvakarių pusės pylimas virš aikštelės iškyla 90 cm. Išorėn jis turi 1,5 m aukščio šlaitą, kuris nusileidžia į griovį, už kurio iškyla vėl 65 cm aukščio pylimėlis. Jo išorinis šlaitas leidžiasi kalvos gana stačiu šlaitu žemyn ir turi iš viso 7,5 m aukščio.

Įdomu, kad Užupių Šančių aikštėje kai kur randamos masyvios iki 3 cm storio smarkiai perdegusios didelių puodų šukės. Jos tarsi lipdytos. Molyje yra grūsto granito priemaišų.

Patys Šančiai primena XVII a. karines stovyklas. Tačiau puodų šukės su to laiko kariniais įtvirtinimais sunkiai derinasi.

Pilkapiai

Kaimo pietinėje dalyje, apie 2,5 km į pietus nuo Upninkų tilto, dešiniajame šventosios krante, beveik priešais Vareikius, miške netoli Žalio sodybos yra keliolika pilkapių, vadinamų švedų kapais. Jie 6-8 m skersmens daugumas žemi, tik vienas kitas turi iki 1-1,2 m aukščio. Dalis bandyta kasinėti. Apie geriau išlikusius sampilus žymu griovys. Daugumas pilkapių yra kairėje keliuko per mišką (Šventosios link).

Vanagiškiai

Jonavos raj., Upninkų apyl.

Neries dešiniajame krante esančio kaimo rytinėje dalyje yra kolūkio kiaulių fermos. Į vakarus-šiaurės vakarus nuo fermos jauname pušynėlyje yra keletas suardytų pilkapių. Daugumas jų žemi, plokšti, vos išsiskiria žemės paviršiuje. Tik vienas kitas dar turi vos pastebimą aplink sampilą,ėjusį griovį.

Dar 1921 m. pilkapių grupę apžiūrėjo P. Tarasenka. 1934 m.

į Kauno miesto muziejų pateko keletas apdegusių dirbinių iš pustyto, suardytuose pilkapiuose. Atrodo, kad dalis pilkapių buvo suardyta statant fermas ar kasineta Skarulių mokyklos, nes apie 1960 m. dalis radinių ten pateko. 1961 m. juos matė mokykloje ist.m.k. P. Kulikauskas. Tai apdegę pentiniai siaurašmeniai kirviai ir įmoviniai ietigaliai.

Vėliau, apsilankius Skarulių aštuonmetėje mokykloje keletą iš šių dirbinių pavyko gauti (žr. gale pridedamą sąrašą).

Paminklas smarkiai sunaikintas. Jo teritorija teršiama, išverčiant čia nudvėsius paršus.

Vareikiai

Jonavos raj., Upninkų apyl.

Tuoju už Šventosios tilto iš Jonavos-Upninkų kelio pasukus į dešinę - kairiuoju Šventosios krantu pasroviui slėnyje esančiu keliu ir juo pavažavus apie 3 km, pasiekiamas Vareikių kaimelis. Kaimo pradžioje ties kelio į Salėninkus kryžkele, Šventosios terasėje miške yra pilkapynas. Išlikę apie 30-40 pilkapių. Dalis jų yra senesniame miške. Čia išlikę ir keli stambesni - iki 1,5-2 m aukščio sampilai, kurių skersmuo apie 10 m. Jie apkasti grioviais. Tuo tarpu grupės pietvakarinė dalis buvusiam ~~ar~~ ariama. Sampilai smarkiai išskleisti, dabar užsodinti jaunu mišku. Pagal pasakojimus, ardami pilkapius rasdavę įvairių "gelažgalių". Tačiau radiniai pas žmones neišlikę.

Žeimiai

Jonavos raj.

Nurodomas miestelyje piliakalnis, vadinamas Jasnagurka. Iš tiesų, taip vadinamas 5-6 m aukščio keturkampis aukštumos kyšulys į pelkėtą lygumą miestelio šiaurės vakarų pakraštyje.

Ariamas, deformuotas. Ant jo Kilčiauskienės sodyba. Į piliakalni
ni nepanašus.

KAUNO RAJONASGailiūnai-Buivydai

Kauno raj.

Į šiaurės vakarus nuo Vilkijos Gailiūnų ir Buivydų kaime ieškojome piliakalnio. Apklausinėjome nemaža žmonių. Vienas seniokas nuvedė į lauką - ariamą aukštumą ir, ~~kaip~~ ^{koja} treptelėjęs, pareiškė, kad pagal jį čia piliakalnis.

Pagaliau po ilgų teiravimųsi išaiškėjo, kad piliakalniu esą vadinta kalva prie bevardžio upelio, įtekančio į Trydupį, į rytus nuo Zeidukienės Anelės sodybos. Tai ariama kalva be jokių piliakalnio požymių. Jos pietiniame gale kadaise buvę išariama kaulų, o ties šiauriniu galu buvusi malūno užtvanka-pylimas.

Užsukome į Vilkiją pas drg. A. Makarevičių ir papasakojome apie savo ieškojimus Gailiūnuose ir Buivyduose.

A. Makarevičius teigia, kad jis dažnai būdavęs šiuose kaimuose, o dabartinė Zeidukienės sodyba savo metu priklausiusi vienam iš jo mokytojų ir jis ten būdavęs. Senas vietos gyventojas mokytojas ir kaimo gyventojai apie 1920 m. jokie piliakalnio kaime nežinojo, jokios kalvos taip nevadinę, buvęs tik pylimas - malūno užtvanka. Jis tuos duomenis siuntęs ir P. Tarasenkai ir tik klaidingame ¹¹² susipratimo keliu iš pylimo Gailiūnuose atsiradęs piliakalnis, pažymėtas "Lietuvos archeologijos medžiagoje".

Karmėlava

Kauno raj.

Piliakalniui panaudotas į Neries slėnį įsiterpiąs aukštumos kraštas. Iš šiaurės vakarų ir pietų jį supa gilios daubos ir aikštelės kraštu einąs žemas pylimas. Tuo tarpu iš rytų pusės - aukštas pylimas ir griovys už jo.

Mažasis pylimas aikštelės pakraščiu turi 160 m ilgio ir 1-2 m aukščio. Jis supa apie 60 m skersmens aikštelę.

Didysis pylimas 70 m ilgio, yra beveik 5 m aukščio virš aikštelės. Viršus pylimo 6-8 m pločio. Jo išorinis šlaitas 9 m aukščio. Nusileidžia į 4,5 m gylio ir 110 m ilgio griovį, kurio dugnas yra 6 m pločio, o viršus apie 40 m pločio. Pylimas pagrinde turi apie 35 m pločio. Pylimas pietinis galas prakastas ir padarytas įvažiavimas į aikštę. Matosi molis, anglys.

Piliakalnio aikštėje po karo įsikūrusi sodyba, į kurią veda kelias per griovį ir pro nukastą pylimo galą. Visa aikštė ariama - ~~dažai~~ žai. Stovi gyvenamas namas, tvartai, kiti ūkiniai pastatai.

Lepšiškiai

Kauno raj., Lapių apyl.

3 km į šiaurės rytus nuo Lapių, kairėje kelio į Jonavą, Neries dešiniojo kranto slėnio krašte, aukštumos pakraštyje yra piliakalnis vadinamas Batarėja.

Iš pietvakarių jį saugo pylimas, iš pietų-pietryčių - šlaitas į Neries slėnį iš rytų ir šiaurės - daubos. Aikštelė pailga šiaurės rytų-pietvakarių kryptimi turi 18 m ilgio ir tik 8 m pločio. Pylimas kūgio formos, turi 28 m aukščio virš aikštelės. Deformuotas. Ant jo stovėta bokštelio. Išorinis pylimo

šlaitas 4 m aukščio. Nuo lauko jį skiria 1,5 m gylio griovys. Šlaito aukštis nuo Neries slėnio yra 23,5 m.

Pastebimas kultūrinis sluoksnis, tamsesnė žemė. Apaugęs krūmais.

Upė teka maždaug už 1 km nuo piliakalnio į pietryčius.

Lontainiai

Kauno raj.

Žinomas piliakalnis dešiniame Neries krante, prie kelio į Jonavą, supamas kauniečių kolektyvinių sodų, 10 km nuo Kauno centro.

Tai aukštumos kyšulys, atkirstas plačiu giliu grioviu iš šiaurės vakarų pusės. Šiaurės vakarų gale buvęs pylimas didelė dalimi nukastas ir supiltas dar pirmojo pasaulinio karo metu, kai aikštelėje pastatytas bunkeris.

Piliakalnis buvęs balno formos, šiaurės vakarų gale aukštesniu pylimu. Aikštelė apie 40 m ilgio, ties viduriu iki 15 m pločio.

Nuo aukštumos griovys daugiau kaip 3 m gylio ir virš 30 m pločio. Dugnas apie 6 m pločio. Išlikusio galimo šlaito dalies aukštis 5 m.

Viršuje šlaitai statūs 8 m aukščio. 8 m žemiau aikštelės pietryčių gale yra 23x25 m dydžio trikampė terasa. Ji apie 22 aukščiau Neries šlaito. Bendras šlaitų aukštis apie 30 m.

Pašlaitėje būta stambios gyvenvietės, kuri apardyta 1938 m. tiesiant kelią, o dabar didelė dalimi sunaikinta sodų.

Vainatrakis

Kauno raj., Rokų apyl.

Kaime, kairiajame Vyžiaus upelio krante yra piliakalnis - Pruskapinės.

Upelis melioratorių ištiesintas, virtęs tiesiu grioviu, teka piliakalnio pietrytine pašlaite. Pats piliakalnis apaugęs labai tankiais, sunkiai praeinamais krūmais, sudarkytas buvusių kapinių. Kapinės naudotos XIX a., likę antkapiai su vokiškais įrašais.

Piliakalniui panaudotas aukštumos kyšulys į upelio slėnį. Jis iš šiaurės rytų pusės nuo gretimų laukų atkirstas beveik tiesiu pylimu ir už griovio išorėje esančiu antru žemesniu, kuris supa piliakalnį, eidamas jo šlaitu. Aikštelė beveik keturkampė, apie 30x40 m dydžio.

Pylimas virš aikštelės pakyla 1,8 m, turi apie 40 m ilgio. Jo išoriniak šlaitas yra 3,5 m aukščio nusileidžia į griovį. Už jo vėl 3,5 m aukščio pylimas. Atstumas tarp abiejų pylimų viršų yra 15 m. Antrasis pylimas nuo lauko turi 3 m aukščio. Į galus jis žemėja ir šonuose turi tik 60-70cm aukščio. Jo bendras ilgis yra 135 m. Nėra jo tik vakariniame krašte 27 m tarpe. Šlaitas nuo upelio yra tik apie 4,5 m aukščio. Pylimas eina apie 3 m žemiau aikštelės.

Piliakalnis yra tarp Petro Kežio ir Juozo Jarmalo sodybų.

Kampiškės

Kauno raj.

Be Kampiškių Nemuno krante, priešais Kapitoniškes, esama antru Kampiškių, prie Rokų-Virbališkio kelio. Šiame kaime nurodomas piliakalnis. Ieškota jo, teirautasi. Tačiau kaimo gyventojai teigia, kad tokio jų laukuose nėra. Ir vieta iš tiesų nepanaši

Virbališkis

Kauno raj.

Pažymėtas piliakalnis ir šiame kaime prie Šakių plento.

Tačiau ir čia nerasta. Galimas dalykas, kad šiuo vardu kažkas pavadino ir gretimą Pūplių kaimo piliakalnį.

Tik 1972m. pirmąją surasti.

KAIŠIADORIŲ RAJONASAstragai

Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.

Važiuojant iš Darsūniškio į pietus, pro girininkiją, pasukus į dešinę miško keliu, einančiu į Astragų kaimą, apie 2,5-3 km nuo girininkijos, miške, dešinėje kelio pusėje visai šalia jo yra apie 20 pilkapių. Sampilai nedideli, vos 5-6 m skersmens ir 60-80 cm aukščio. Jie apsupti grioviais-duobėmis, dalis jau kasinėta, matosi užaugusios jau duobės. Pasakojama, kad kasinėjęs vienas iš Darsūniškio mokytojų. Radęs piaučuvą.

700 m toliau tuo pačiu keliu, vos pravažiavus Astragų kaime, apie 50 m į pietus nuo sodybų, miško pakraštyje, yra dar 6 ar 7 žemi 8-10 m skersmens sampilai.

Balceriškė

Žiežmašių apyl., Kaišiadorių raj.

Apie 4-5 km į vakarus-pietvakarius nuo Elektrėnų, Balceriškės kaime aukštumos pakraštyje esanti kalva buvusi panaudota nedideliam piliakalniui, kuris smarkiai sunaikintas, deformuotas, vėliau kaimo kapinaičių, kurios naudojamos iki šiol.

Tai beveik rytų-vakarų kryptimi pailga kalva, kurios šiaurinis šlaitas aukštesnis, nusileidžia į plačią žemumą, o pietinis žemesnis. Čia prieina aukštesni dirbami laukai. Šiaurinis šlaitas turi apie 8 m aukščio, gana status. Rytinio šlaito aukštis siekia apie 7 m, o vakarinis tik 4,5 m aukščio. Viršuje buvusi ovalinė, apie 18x20 m dydžio aikštelė, kurios galuose būta nedidelių pylimėlių. Tačiau jie yra visai išskleisti kapų.

Gyvenvietės pėdsakų nepastebėta.

Paminklų sąrašė įrašyti ir pilkapiai Balceriškėje. Tačiau, atrodo, kad čia jos supainiotos su Balceriškėmis prie Viebio, kur iš tikrųjų yra pilkapynas.

Baroniai

Kaišiadorių raj., Kalvių apyl.

Apie 2-2,5 km į šiaurės rytus nuo Kalvių bažnyčios ir 0,5 km į rytus nuo Kalvių-Žiežmarių kelio dominuojančios aukštumos viena viršūnė vadinama piliakalniu. Tai rytų-vakarų kryptimi pailga kalva. Jos viršuje yra apie 50 m ilgio ir 16 m pločio rytiniame gale aikštelė. Kalvos šoniniai šlaitai statesni, o galai nuolaidesni, nors pati kalva ir šlaitai deformuoti arimo ir iškastų šiaurės vakarų dalyje bulviarusių. Dabar kalva dirvonuoja.

Kalvos pietinis šlaitas yra apie 18 m aukščio.

Rytinis aikštelės kraštas - galas tarsi buvus sutvirtintas pylimu, nes čia jaučiasi vos žymus pakilimas. Kultūrinio sluoksnio nepastebėta.

Bijautonys

Rumšiškių apyl., Kaišiadorių raj.

Dešiniajame Strėvos krante, į pietvakarius nuo Igno Lissausko sodybos yra buvusio krantinio tipo piliakalnio likučiai. Piliakalnis smarkiai nuslinkęs į šonus, likusi tik jo ketera - išilginis piūvis.

Nuo aukštumos jį skiria 1,3 m gylio griovys, einąs kiek lanku. Už griovio yra 2,5 m aukščio pylimas, kuris viršuje, apie 5x6 m dydžio, iškasinėtas duobėmis. Jis nuolaidėja į aikštelę ir kartu su ja leidžiasi žemyn. Virš aikštelės jis buvęs apie 4m aukščio, o virš jo pietinio galo pylimo viršus yra apie 6,5 m

aukštyje. Aikštelė apie 22-25 m ilgio, dabar tik 3-4 m pločio. Jos pietiniame gale yra dar apie 1,5 m aukščio pylimo žymės. Išorinis jo šlaitas 2,2 m aukščio. Tada turime antrą, tik 40 cm aukščio, pylimėlį ir 17,5 m aukščio šlaitą.

Dabar negriūva. Apaugęs lazdynų krūmais. Kultūrinio sluoksnio pėdsakai neišaiškinti.

Budeliai

Kaišiadorių raj., Žąslių apyl.

Į pietryčius nuo Čiobiškio, kairiajame Neries krante, tarp dviejų gilių griovių, į Neries slėnį įsiterpusiame aukštumos liežuvyje yra piliakalnis. Jis krantinio tipo.

Piliakalnio šiaurės vakarų šlaitas nusileidžia į mažyčio upelio gilią vagą, upelis vadinamas Ravu. Šiaurėje - Neries slėnys, upė teka atokiau, pašlaitėje stovi sodyba. Iš rytų - kitas griovys, gili, siaura dauba. Tuo tarpu iš pietų-pietvakarių - nuo lauko supiltas aukštas pylimas. Jis saugo kyšulio gale esančią ilgo trikampio formos aikštelę.

Pylimas 9,5 m aukščio iš išorės bei 5,7 m virš aikštelės, ~~34~~ 34 m skersmens pagrinde. Viršus deformuotas - iškasta apie 8 m skersmens duobė. Stovėta čia topografinio bokštelio. Pylimo ilgis išorėje-papėdėje yra 30 m.

Aikštelė prie pylimo tik 12 m pločio. Jos ilgis 34 m. Galimas dalykas, kad ji bus buvusi platesnė, bet nuslinko į šiaurės vakarų šonu tekėjusią upelį.

Šiauriniame gale nuolaidėjęs siauras smaigalys atkirstas 4,3 m gylio grioviu, už kurio iškyla 2,4 m aukštesnis už griovį tarsi pylimėlis, kurio išorinis - nuo upės šlaitas yra 1,75 m aukščio. Už jo buvęs tarsi antras mažas pylimėlis. Šoninių šlaitų aukštis 25-26 m.

Už pylimo ariamame lauke yra gyvenvietė gana dideliame plote. Randama lipdyta lygiu paviršiumi ir grublėta keramika, šlakas. Pasakojama, kad pylime, statant bokšteli, buvę rasta plytagalių, molinis puodukas ir kt.

Piliakalnis žinomas Skarbo kalno vardu.

Buivydonys

Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.

Iš Žiežmarių-Stakliškių kelio, pasukus vieškeliu į Kalvius ir juo pavažiavus apie 1 km, į vakarus nuo kelio yra fermos ir už jų mokykla. 200-300 m į vakarus nuo mokyklos, slėnyje yra nedidelis dailus piliakalniukas įdubusiu viršumi. Tai apie 50 m ilgio pagrinde kalvos kyšulys supamas iš pietų, rytų ir šiaurės Dubės upelio slėnio, o iš vakarų jį siekia aukštesni ariami laukai. Nuo jų vakarinis piliakalnio galas, pakyla 5,5 m. Šlaitas status. Virš aikštelės pylimas iškyla 3,5 m ir viršuje turi 10 m ilgio. Pylimo galai žemėja ir žiedu apsupa aikštele, kuri yra ovalinės formos, apie 5x8 m dydžio. Tuo tarpu pylimas apie aikštelę iš kitų pusių yra tik 1 m aukščio. Piliakalnio šlaitai nuo upelio yra 8,5-9 m aukščio.

Piliakalnis, palyginus, gerai išlikęs, atrodo, neartas. Šiauriniame šlaite auga pora stambių medžių, kitur keletas krūmų.

Burčakai

Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.

Minimas piliakalnis Burčakų kaime, kuris yra į rytus nuo Kruonio 2-3 km atstume, tarp miškų. Tačiau nepavyko rasti asmens, kuris žinotų šį paminklą.

Butkiemis

Kaišiadorių raj., Kalvių apyl.

2-2,5 km į šiaurę nuo Kalvių, Butkiemio kaimo lauke būta piliakalnio. Jis pasiekiamas apie 1 km nuo Kalvių iš vieškelio į Kronį pasukus kaimo keliuku. Piliakalnis stovi į rytus nuo Antaninos Petnyšienės sodybos.

Tai buvusi nedidelė, beveik apskrita kalvelė, kurios viršuje aikštelė apsupta iš šiaurės pusės aukštesnio, o iš kitų pusių žemesnio pylimo, todėl kalno viršus atrodė įdubęs panašiai kaip Paukščių piliakalnio. Tik jis žymiai mažesnis. 1969 m. Kalvių tarybinio ūkio darbuotojai buldozeriu išlygino kalno paviršų, sudarkė piliakalnį norėdami įrengti šokių aikštelę. Iki šiol dar niekas nešoka...

Dabar piliakalnis yra nupiauto kūgio formos kalva, kurios viršus apie 30x16 m dydžio ovalas. Rytinis, pietinis ir vakarinis šlaitai gana statūs, iki 8 m aukščio. Tuo tarpu šiaurinis šlaitas dabar liko tik apie 1,5 m aukščio. Iš čia savo metu ir buvo supiltas pylimas.

Pylimas buvęs iš žvyro.

Aplink laukai ariami. Gyvenvietės pėdsakų nerasta.

Dabinta

Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.

Nemuno slėnyje, ties Vinco Mičiulio sodyba buvusi nedidelė pailga kalva, galu į Nemuną, vadinta piliakalniu. Ji Dabintos upelio dešiniajame krante, aiškesnių įtvirtinimų žymių neturėjusi. Dabar jau sunaikinta žvyroduobės.

Kalva buvo kaimo pietinėje-pietrytinėje dalyje arčiau ribos su Visginų kaimu, kurio dabar jau visai nebėra. Kelias į ją veda iš Kruonio-Darsūniškio kelio už Kruonio kapinių, pasukus

vieškeliu į dešinę - į "Nemuno" kolūkį.

Važiuojant keliu, Dabintų miško viduryje, dešinėje kelio pusėje yra barsi 6 pilkapių sampilai. Jie iki 1 m aukščio. Du iš jų visai prie kelio, visai suplokštėję. Pilkapių skersmuo 5-10 m.

Dainiai

Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.

Kaimo laukų pietryčių pakraštyje yra gana žema nuolaidžiaisiais šlaitais kalva, vadinama piliakalniu. Ji kiek pailga rytų-vakarų kryptimi, iš šiaurės, vakarų ir pietų kalvą supa pelkės. Jos viršus ariamas, šlaitai, kurie leidžiasi į pelkę, yra apaugę krūmais ir turi 5-6 m aukščio. Aikštelė ryškiau neišsiskiria. Jokių įtvirtinimų žymių nėra. Kultūrinio sluoksnio pėdsakų nepastebėta.

Darsūniškis

Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.

Aplankyta gana stambi Darsūniškio-Atmainų pilkapių grupė, esanti vakstybičiame miške į šiaurės rytus nuo Darsūniškio, kairėje kelio Kronis-Darsūniškis, jau Nemuno slėnyje. Pilkapyne bandomojo pobūdžio šios grupės kasinėjimai buvo 1957 m., kad Vstorijos instituto archeologės O. Kuncienė ir E. Butėnienė ištyrė, kurių viename rado arklio griaučius.

Dovainonys

Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.

Aukštame Nemuno krante, į pietvakarius nuo Kauno vyskupo vilos esančiame pušynėlyje išlikęs dar vienas stambus sveikas pilkapis ir 5 suardytų pilkapių dalys.

Ginteikiškiai

Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.

Kaimas į šiaurę nuo Žiežmarių-Kruonio kelio, 3 km nuo Kruonio į rytus.

Į rytus nuo kaimo, apie 0,5 km atstume, valstybiniame miške, ant kalvelės viršūnės yra paskiras, apie 7,5 m skersmens ir 50-60cm aukščio pilkapis, kurį vadina piliakalniu. Apie 300-400 m nuo jo į šiaurės vakarus taip pat miške yra dar vieno pilkapiu aiškesnės žymės bei tarsi dar kelių pilkapių vietos. Jie nedideli - 5-6 m skersmens iki 0,5 m aukščio. Pagal pasakojimus, buvę apsupti akmenų ratais, kuriuos išardę, kai reikėjo akmenų Kruonio plentui grįsti.

Dar viena pilkapių grupė buvusi apie 1-1,5 km toliau į pietryčius, taip pat miške, ant nedidelės kalvelės šalia raisto. Čia buvę 3 ar 4 pilkapiai sunaikinti tiesiant miško kelią. Buvęs jų dydis neaiškus, nes teko matyti tik vietą, kur jie kadaise buvę.

Guroniai-Pravieniškės

Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.

Iš Kaišiadorių-Pravieniškių kelio Guronų kaimo viduryje pasukus keliu į Rumšiškės, apie 1 km nuo kaimo į pietus, Guronų miško kvartaluose Nr. 72-73 yra apie 40 pilkapių. Jie abipus vieškėlio jauname miške, gana arti vienas kito. Daugumas sampilų apie 5-6 m skersmens iki 1 m aukščio, apsupti grioviais. Dalis pilkapių kasinėti, sampiluose matyti duobės. Grupė tęsiasi daugiau iš rytų į vakarus.

1927 m. E. Volteris čia kasinėjo 6 pilkapius. Viename pilkapyje rastas piautuvus ir žąslai, o kitame - žąslų fragmentas. ^uPgrinde jie turi degusių sluoksnelių.

Guronys-Žasliai

Kaišiadorių raj.

Apie 0,5 km į vakarus nuo geležinkelio ir 3-4 km į pietvakarius nuo Žaslių, ties ežero galu esančių pelkių pakraštyje yra kalvelė, tarsi didelis pilkapis. Pagrinde ji 28 m skersmens, 3-3,4 m aukščio. Viršuje kasta apie 6 m skersmens duobė, kuri dabar jau užaugusi velėna. Kalvos viršuje ir šlaituose matosi pavienių įvairaus dydžio akmenų, kalvelė iš stambaus žvyro, supama aplink pelkių.

Ji vadinama "Kiškių bažnyčia", laikoma Pojautos kapu.

Kalniniai-Mijaugonys

Kaišiadorių raj., Žaslių apyl.

Apie 0,5 km į šiaurę nuo Vilniaus-Kauno autostrašos ir apie 3-4 km į šiaurę nuo Elektrėnų, kairėje vieškelio iš autostrados į Jonavą irgi apie 0,5 km nuo vieškelio, pamiškėje, yra paskira kalva, vadinama piliakalniu.

Kalva pailga iš pietvakarių į šiaurės rytus. Iš pietų ją supa dauba, kurios dugnu tarsi tekėta upelio. Iš šiaurės-šiaurės vakarų yra kita panaši dauba. Abu grioviai tarsi sutekėjo. Tuo tarpu iš šiaurės rytų-rytų prieina kiek žemesnė aukštuma. Čia šlaitas žemiausias, gaūimas dalykas viršuje yra pakraščiu ėjęs pylimas, kuris jau išskleistas. Aikštelė smailėjančiu pietvakarių galu turi 55 m ilgio ir šiaurės rytų gale 43 m pločio. Ji nuolaidėja į pietvakarius. Šlaitai čia turi 10-11 m aukščio. Tuo tarpu iš šiaurės rytų pusės - nuo lauko šlaito aukštis tik 2,3 m.

kalva
 Dabar ~~kokia~~ dirvonojoja, anksčiau buvusi ariama. Turėjęs kultūrinį sluoksnį, matosi tamsesnė žemė, yra smulkių lipdytų puodų šukelių.

Kareivonys (Piktakiemis)

Kaišiadorių raj., Kietaviškių apyl.

3-4 km į pietus nuo Kietaviškių lauko keliukais pasiekiamas Kareivonių kaimas. Kaimo šiaurės vakarų dalyje yra aukštuma, vadinama piliakalniu. Ji apaugusi ąžuolynu. Piliakalniu vadinamas aukštumos rytinis galas iš šiaurės, rytų ir pietų supamas raisto, kurio viena dalis vadinama Kunigo raistu, kita dalis - Čigonės raistu. Kalvos dalis pailga rytų-vakarų kryptimi, nelygiu viršumi, šlaitai natūralūs, nuolaidūs, vietomis yra didelės terasės. Kultūrinio sluoksnio nesimato. Todėl neaišku, kurią šios kelių ha ploto aukštumos dalį laikyti piliakalniu. Visas miškelis yra 24 ha ploto.

Kloniniai-Mijaugonys

Kaišiadorių raj., Elektrėnų apyl.

Į pietus nuo Autostrados, į vakarus nuo Elektrėnų yra Gajaus miškas-pušynas. Jo šiaurės vakarų dalyje aukštoje lygioje vietoje yra 4 ar 5 pilkapiai. Du iš jų - grupės viduryje yra didžiausi. Vienas iš jų turi 15-18 m skersmens apie 1 m aukščio sampilą, kuris iš smėlio, labai deformuotas usūrinių šunų urvų. Išverstose žemėse rastas molinis verpstelis.

Greta yra apie 10 m skersmens sampilas ir likusieji - 6-7 m skersmens, žemi. Aplink matosi griovio žymės.

Žmonės juos laiko prancūzų kapais.

Lašiniai

Kaišiadorių raj., Rumšiškių apyl.

Aplankytas 1953 m. apžiūrėtas piliakalnis, esąs kaimo pietvakarių dalyje, ilgame aukštame kyšulyje į Strėvės slėnį, jos dešiniajame krante, tarp Juozo Varno ir Vinco Drumsto sodybų.

Jo aikštelė 35 m ilgio, 18 m pločio šiauriniame gale, beveik keturkampė. Pietinio šlaito aukštis virš marių vandens lygio siekia 23 m. Pylimas virš aikštelės kyla apie 5,5 m, o jo išorinis šlaitas - nuo griovio yra 9 m aukščio. Griovys dugne apie 6 m pločio bei 20 m ilgio. Nuo lauko pusės jo kraštas nuolaidus. Griovio gylis siekia iki 3 m.

Maisiejūnai

Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.

Pasižiūrėta ir Maisiejūnų piliakalnio padėtis, kuri nuo 1953 m. iš esmės nepakitusi.

Aikštelė 35x15 m dydžio, beveik keturkampė. Pietryčių šlaitas turi apie 12 m aukščio, kai šiaurės rytų gale yra 8 m aukščio. Čia būta pylimėlio, kuris išskleistas, o pašlaitėje buvęs griovys užslinkęs.

Pilkapiai stovi lapuočių miškelyje, neardomi.

Laukagalys

Kaišiadorių raj., Žąslų apyl.

P. Tarasenka mini du piliakalnius, šiame kaime, esančiame apie 3 km į pietvakarius nuo Paparčių.

1. Vakarinėje kaimo dalyje, arčiau ribos su Prudnikų

kaimo laukais šalia pelkių, per kurias teka Gamantos upelis yra slėnyje kulno formos kalva, vadinama piliakalniu. Ji lieka dešiniajame Gamantos krante, pietiniame pelkių pakraštyje. Piliakalnis kartais vadinamas Pavalių piliakalniu, nuo buvusio lauko savininko. Kalva buvusi ariama, dabar dirvonuoja, žemesnė už toliau į pietus ir pietryčius einančias kalvas, yra ~~terš~~ slėnyje. Viršuje nėra jokios aiškiau išsiskiriančios aikštelės. Aplink beveik iš visų pusių kalvą supa pelkė. Tik iš pietų siauras žemas sausumos ruožas ją sieja su sausuma. Viršuje tik apytikriai išskiriame apie 10 m skersmens aikštelę, kurios viduryje iškasta, dabar jau iš dalies užslinkusi, apie 1,5 m skersmens duobė. Šlaitų aukštis siekia apie 8 m. Kultūrinio sluoksnio žymių nesimato.

Į vakarus nuo piliakalnio gretimo Prūdnikų kaimo lauke buvęs senkapis ar pilkapiai, kurie sunaikinti čia veikiančio karjero. Tuo tarpu greta piliakalnio iš pietų pusės viena kalva madinta Kartuvių kalnu.

2. Vadinamasis piliakalniukas yra kaimo rytinėje dalyje, kairėje vieškelio iš Žąslų į Paparčius, apie 40 m atstume, nedideliame įklonyje. Tai pagal pasakojimus saugomis supilta kalva, ne visai taisyklingai apskrita. Pagrindė ji yra 28 m skersmens ir 5 m aukščio šlaitai. Taigi daugiau primena stambų pilkapį negu piliakalnį. Gal čia yra buvusi apeiginė vieta, nes apie 200 m toliau į vakarus nuo šio piliakalniuko, netoli Antano Markevičiaus sodybos, yra vadinamoji "velniaduobė", gilus duburis kalvos viršuje. Jos dugnas primestas akmenų.

Be to, Laukogalio kaime yra du įdomesni akmenys:

1. Aukuru, šventu akmeniu, o kartais "velnio sostu" vadinamas, P. Tarasenkos kelis kartus aprašytas (Kultūra, 1923, Nr. 1, Pėdos akmenyje ir kt.) akmuo. Jis yra apie 600 m į šiaurę nuo pirmojo - didesniojo piliakalnio, žemoje vietoje į rytus nuo ąžuolo, šalia ariamos dirvos. Šis akmuo yra Laukogalio ir Prūdnikų kaimų riboje ir kartais vadinamas Prūdnikų kaimo akmeniu, nes į jį pretenzijas reiškia abu kaimai.

2. Apie 1,5 km į rytus nuo pirmojo, kaimo laukų rytinėje-šiaurės rytinėje dalyje buvusiame šaltiniuotame raiste (iš šių šaltinių ir Paparčių vienuolynas buvęs aprūpintas vandeniu, kuris tekėjęs mediniais vamzdžiais) guli mažiau žinomas 2,2 m ilgio ir 90 m pločio žemas akmuo. Jo viršuje yra 22 cm ilgio ir 8 cm pločio tarsi basos žmogaus kojos iminta pėda, pirštais į pietus. Savo metu netoli sruvenęs upelis, dabar kanalizotas. "Pėdą" kai kas vadina "velnio pėdą".

Mančiūnai

Žąslių apyl., Kaišiadorių raj.

Apie 3-4 km į šiaurę nuo Žąslių ir 0,5 km į pietus nuo Papatėlių piliakalnio, tarsi tos pačios aukštumos - keteros gale yra piliakalnis. Jį iš pietų ir vakarų supa Laukysta, iš rytų - dauba. Tai upės virngio ir daubų supamas aukštumos galas. Iš šiaurės - jis atkirstas grioviu ir nedideliu pylimu, kurie ariant piliakalnį labai deformuoti, išskleisti. Dabar

piliakalnis smarkiai deformuotas arimo, dirvonuoja.

Piliakalnio aikštelė šiaurės-pietų kryptimi turi apie 75 m ilgio, o pietiniame gale iki 30 m pločio. Pylimas eįs nežymiu lanku, turėjęs apie 50-52 m ilgio. Šlaitai natūralūs, gana nuolaidūs. Pylimas virš aikštelės pakyla 50-60cm, kai nuo lauko pusės, nors ir nuolaidus, aukštis siekia 1,5 m. Šlaitų aukštis siekia 12-13 m.

Kultūrinis sluoksnis suardytas. Pastebimas tik tamsesnės žemės sluoksnis. Atrodo, kad buvęs ankstyvas piliakalnis.

Jis pasiekiamas iš Žąslių-Čiobiškio vieškelio ties kaimo kapinaitėmis į vakarus, per laukus, apie 400-500 m. Jis dešiniajame Laukystos krante.

Mūriniai-Strėvininkai

Kaišiadorių raj., Žiežmarių apyl.

Į šiaurę nuo gyvenvietės, kairiajame Strėvos krante būta piliakalnio, kuris apardytas, kai buvo statoma hidroelektrinė, kurios pylimas užtvėnkias upę pridurtas prie piliakalnio šiaurės rytų galo, o per buvusį griovį nuo aukštumos iškastas atsarginis hidroelektrinės kanalas. Jį kasant, nukastas piliakalnio pietinis-pietvakarinis galas, dalis piliakalnio pylimo.

Iš iškikusios po statybų dalies matyti, kad piliakalnis buvęs į upės gilų slėnį įsiterpusios aukštumos gale. Upės ir jos slėnis supo jį iš rytų, šiaurės ir vakarų, o iš pietų buvęs iškastas griovys ir supiltas pylimas. Vakarinis šlaitas nuolaidžiausias.

Viršuje piliakalnio šiaurės-pietų (pietvakarių) kryptimi pailga aikštelė yra 28 m ilgio, o jos plotis- 10 m. Ji kiek apnaikinta pakraščiais klastų apkasų. Šlaitų aukštis virš vandens dabar siekia 14,5-15 m.

Piliakalnio aikštelėje pastebimas tamsios žemės sluoksnis.

Našlėnai

Kaišiadorių raj., Žąslių apyl.

Apie 4 km nuo Paparčių Vievio vieškelio pasiekama Našlėnų girininkija, o toliauⁿuo jos, Vievio link, prasideda Našlėnų miškas. Apie 1 km nuo girininkijos, miške iš Vievio vieškelio į kairę - rytus išsuka miško kelias. Juo pravažiavus apie 2 km, netoli Neries aukštame lygiame pušyne yra apie 10 pilkapių. Sampilai žemi, žymu aplink grioviai. Pilkapiai išmėtyti gana dideliame plote.

100-150 m į šiaurės vakarus - šiaurę nuo jos, jauname miške yra antra panašaus dydžio pilkapių grupė. Sampilai taip pat nedideli.

Pakalniškės-Paneriai

Kaišiadorių raj., Žąslių apyl.

Apie 3 km į šiaurės rytus nuo Paparčių, važiuojant keliu pro bažnyčią ir kapines, nusileidus į Neries slėnį, randame buvusio Panerių dvaro, Pakalniškių kaimo laukus. Kaimo laukuose būta nemažo pilkapyno gana dideliame plote. Dalis pilkapių išarta, visai sunaikinta. Iš sunaikintų dirbinių į Lietuvos TSR istorijos-etnografijos muziejų pateko A. Navaracko gauti daiktai, kaip geležinis antskydis, siauraašmenis pentinis kirvis. Daiktai apdegę. Daigi būta sudegintų mirusiųjų kapų.

Apžiūrint pusšynėlių ties Jono Šiulados sodyba, rastos dar ~~ke~~ bent dešimties pilkapių žymės. Jie gana dideliame plote. Sampilai žemi, išskleisti arimo, turi daugiausia 5-8 m skersmens. Dalies paviršiuje matosi užslinkusios duobės, bulviarusiai.

Žmonės pilkapius vadina "totorių kapais". Atrodytų, kad dalis jų bus turėjusi akmenų vainikus. Dabar visi be vainikų.

Palapainia

Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.

Pakeliui patikrinta Migonių piliakalnio ir pilkapių būklė, o taip pat apžiūrėtas apie 2 km į pietus nuo Migonių esąs Palapainios piliakalnio likutis. Pačioje Palapainėje likęs tik vienas vienkiemis.

Piliakalnio būta dešiniajame Lapainios krante. Iš pietų-pietryčių - nuo lauko būta pylimo, kuris dar ir dabar iškyla 4,9 m aukštyrą nuo lauko bei 17 m virš upelio vagos. Pati aikštelė buvusi į upelio slėnį įsiterpusioje kalvos dalyje yra ištiesi nužėsta. Nugriuvusi netgi dalis pylimo.

Paparčiai

Kaišiadorių raj.

1. Piliakalnis-Žydkapis

Į šiaurę-šiaurės rytus nuo Paparčių centro, kairėje Paparčių-Vievio kelio, apie 100m atstume, kairiajame Žiežmarės krante yra piliakalnis, vadinamas Žydkapiu. Piliakalnis griau-namas upės, atrodo, kad žymi dalis jo jau nuplauta.

Piliakalnis yra aukštumos kyšulyje, kurio pietryčių galas rėmėsi į upelį, o iš šonų upelio slėnio plačios daubos. Iš vakarų pusės - nuo aukštumų - supiltas kūgio formos pylimas.

Pylimas nuo lauko pusės turi 24 m ilgį. Jo aukštis 5,3 m, šlaitai statūs. Į aikštelę nusileidžia 3,5 m aukščio status šlaitas. Aikštelė prie pylimo yra 20 m pločio, buvusi ariama, šoniniai šlaitai viršuje deformuoti. Jos žymi dalis nu-

nešta vandens. Išlikęs tik 5-6 m pločio ruožas pagal pylimą. Šlaitų aukštis 15 m.

2. Pilies kalnas

Taip vadinamas aukštumos kampas dešinėje to paties kelio (iš Paparčių į Vievių), tuoj už Žiežmaros tilto, jau dešiniame Žiežmaros krante. Tai natūrali kalva, kurios šlaitai nuo upės 27-28 m aukščio, apaugę krūmais, viršus ariamas pereina į toliau esančias aukštumas. Jokių griovio ar pylimo žymių nėra. Tik pats aukštumos smaigalys paliktas neariamas. Kultūrinio sluoksnio nėra.

Papartėliai

Žąslių apyl., Kaišiadorių raj.

Apie 4-5 km nuo Žąslių į šiaurę, šiaurės rytus yra Papartėlių kaimas. Kaimo pietvakarių dalyje, į pietvakarius nuo fermų aukštumoje būta dar apie 30x50 m dydžio viršūnės, vadinamos piliakalniu. Ji buvusi pailga, iš šiaurės į pietus. Visas jos pietryčių kraštas ištisai nuvežtas, likusi ištisa duobė. Likusią dalį perkerta trys skersiniai grioviai - duobės. Todėl apie buvusią kalvos formą galima spręsti tik apytikriai.

Atrodo, kad kalva buvo ovalinės formos, turėjo gana stačius šlaitus, kurie iš šiaurės vakarų-vakarų žemesni, galėjo siekti tik 2,5-3 m aukščio ir rytų-pietryčių - apie 4-5 m. Tai buvo dominuojanti apylinkėje viršūnė, dešiniajame Laukystos krante. Upelis teka kiek toliau į šiaurę-šiaurės rytus.

Gyvenvietės pėdsakų šalia nepastebėta. Nesimato kultūrinio sluoksnio ir išlikusiųose šlaito fragmentuose.

Ties kalvelės pietiniu galu buvusios mažos Bičkausko dvaro šeimos kapinaitės. Išlikę dar antkapiai.

Paukščiai (Dukurmonys, Vilikai)

Kaišiadorių raj., Kalvių apyl.

Iš Kalvių-Jiezno kelio pasiekiamas piliakalnis prie Dukurmonių ežero, lankytas 1953 m. ekspedicijos. Patikrinta tik jo būklė. Ji es~~am~~ėjė nepasikeitusi.

Nuo lauko pusės - iš pietvakarių status piliakalnio šlaitas yra 8,5 m aukščio. Pylimas čia virš aikštelės iškyla 4,5 m. Nuo ežero pusės - 1 m aukščio. Šlaitas nuo ežero yra 14 m aukščio.

Vakarinėje-pietvakarinėje pašlaitėje dirvoje yra nedidelė gyvenvietė. Rasta smulkių puodo šukelių brūkšniuotu, grublėtu paviršiumi, o taip pat žiestos. Vyrauja grublėta keramika.

Pridotkai

Kaišiadorių raj., Kruonio apyl.

1953 m. žvalgyto piliakalnio likučiai dešiniajame Limšiaus upelio krante, į pietus nuo Kruonio - Žiežmarių plento.

Išlikęs 3 km aukščio nuo lauko, apie 10 m ilgio viršuje pylimas, kai aikštelė, buvusi apie 9,5 m virš upelio vagos, jau visai nunešta upelio.

Piliakalnis nebeardomas. Padėtis nuo 1953 m. nepakitusi. Tik šalia piliakalnio dirbamame lauke gyvenvietės pėdsakai jau visai išnykę.

Rokiškės

Kalvių apyl., Kaišiadorių raj.

Lankant rajono paminklus, apžiūrėtas ir 1953 m. lankytas Rokiškio piliakalnis, es^{antis} Alekso Žilinsko sodybos, apie 4 km nuo Kalvių į pietryčius. Jis turi viršuje 13x8 m dydžio ovalinę

aikštelę, kurios pietiniame gale yra dar 60 cm aukščio, o šiauriniame gale - 30-40 cm aukščio pylimėliai-pakilimai. Šiauriniame gale šlaito aukštis 7 m, o pietiniame gale - 8 m. Šonai kiek aukštesni.

Aplink nemažame plote gyvenvietės pėdsakai. Yra lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi ir brūkšniuotu. Kultūrinis sluoksnis žymu ir rytiniame šlaite.

Rusiai

Kaišiadorių raj., Žąslių apyl.

Į šiaurę nuo kaimo 1921 m. P. Tarasenka aptiko prie Neries išpustytą kapinyną ar pilkapius, iš kurių keletas radinių pateko į Kauno miesto muziejų.

Ekspedicijos metu apžiūrėta ši vieta. Pasirodo ji užsodinta mišku. Auga jau 1,5-2 m aukščio pušaitės, užsidėjusi velėna, laukas dirvonuoja. Jokių radinių nepasisekė rasti. Tik žmonės pasakoja apie čia kadaise randamas dirbinius, kurių buvę gausu. Tačiau išlikusių pas gyventojus radinių nepasisekė aptikti.

Šilonys

(Žubiškiai, Kasperiščiai)

Kaišiadorių raj.

Į vakarus nuo Zūbiškių, iš Gegužinės-Zūbiškių kelio, ties Lokystės tiltu, pasukus į dešinę - keliu į Jočiūnus, einančiu per mišką ir pavažiavus juo 2,2 km, pasiekiamas pilkapynas. Jis yra greta ~~Vilkaviškio~~ Vilkaičio raisto su Juodo ežerėliu, vadinamas Prancūzų kapais yra kvartalų 107 ir 108 riboje.

Grupę sudaro apie 30 pilkapių. Grupė pailga rytų-vakarų kryptimi. Vakarinėje grupės dalyje yra pilkapių su akmenų

vainikais, o rytinėje dalyje daugumas apkasti aplink grioviais. Sampilų aukštis iki 1m. Daugumas jų apardyti - iškasinėti duobėmis, bet yra ir sveikų. Esąs rastas čia piautuvus.

Pilkapynas yra apie 4 km į vakarus nuo Zūbiškių ir kartais vadinamas Zūbiškių pilkapiiais.

Tartokai

Kaišiadorių raj., Kaižiūnų girininkija

Važiuojant keliu Skaruliai-Zūbiškiai-Žąsliai, vos įvažia-
vus į Kaišiadorių raj., yra Tartokų kaimas. Nuo Tartokų auto-
buso sustojimo vietos pasukus į pietvakarius - Lomenos upelio
link ir paėjus pagal jį prieš šovę, bei perkirtus upelį ka-
bančiu lieptu pasiekiame kaimo pakraštyje esančią Leono Pau-
lausko sodybą. Ji stovi piliakalnio pašlaitėje. Piliakalnis yra
kairiajame Lomenos krante valstybinio miško pakraštyje. Išlikusi
tik jo dalis, o kita dalis nuplauta vandens.

Tai aukštumos kyšulys į upelio slėnį. Nuo aukštumos pusės -
iš šiaurės vakarų skyrė griovys, kuris dabar virtęs šaltiniuotu
lauku. Griovys apie 50 m ilgio. Už jo kyla aukšty 5 m aukščio
šlaitas - piliakalnio galas ir pylimas. Viršuje aikštelė jau neiš-
likusi. Likusio pylimo dalis viršuje tik 16 m ilgio. Tuo tar-
pu plotis siekia 9 m. Jis nuolaidėja į kadaise griuvusį šlai-
tą, kuris dabar užaugęs medžiais ir velėna, kadangi upelis
pakeitė vagą ir pasitraukė toliau nuo piliakalnio. Šlaito
aukštis apie 25 m.

Už griovio aukštumoje yra buvusios gyvenvietės žymės. Ran-
dama lipdytos grublėtos keramikos.

Pagal pasakojimus, miške, apie 1,5 km nuo piliakalnio, prie ~~ku~~ buv. Mykoliškio vienkiemio esąs pilkapynas. Tačiau neradome asmenims, kuris galėtų nuvesti į minėtą vietą.

Šukiškiai-Beištrakiai

Kaišiadorių raj., Palomenės apyl.

Dešinėje kelio Kaišiadoris-Pravieniškės, jau pervažiavus Kaišiadorio-Jonavos geležinkelį, valstybiniame miške, ties staugiu kelio posūkiu, prie senos žvyrdubės yra pilkapių grupė. Ji gana tankiame, miškingame miške, beveik siekia kelią. Tai gana kompaktiška grupė, kurią sudaro apie 30-35 pilkapiai. Sampilai turi nuo 4-5 m iki 8-9 m skersmens, kai kurie apsupti dar gana ryškiai matomu grioviu ir turi iki 1-1,5 m aukščio. Dauguma apardyti lobių ar senienu ieškotojų.

1936 m. pietiniame pakraštyje išlyginant pilkapio sampilą, aptikti arklio kaulai, žąslai su skersiniais ir balno kilpos. Duomenys VAK bylose

VARKALIŠKIAI-JUODKOŠIAI (Lapainiai)

Kaišiadorių raj., Vilūnų apyl.

Apie 3 km nuo kaimo, ties Nemuno slėnyje buvusiu Juodkošių kaimu, dabar Varakliškių miške, žemiau Lapainios upelio žiočių, yra piliakalnis. Tai ant ilgo aukšto ožnugario, įsiterpiančio į Nemuno slėnį, esąs nupiauto kūgio formos kalnas stambiais šlaitais.

Nuo aukštumos krašto atsisikiriantis ožnugaris pamažu nuolaidėja, turi nelygų, kiek banguotą viršų. Apie 50 m į vakarus nuo aukštumos krašto, ožnugario viršuje yra gana nuolaidus,

apie 5 m gylio įdubimas, už kurio yra ožnugario viršuje 15x10 m dydžio aikštelė, tarsi priešpilis su tamšesnės žemės sluoksniu viršuje. Už jos 34 m ilgio protarpiu ožnugaris žemėja dar apie 2,5 m. Taip, apie 120 m nuo aukštumos krašto ant ožnugario pradeda kilti piliakalnio rytinio galo šlaitas. Jis čia gana status ir turi apie 12,5 m aukščio. 12,5 m aukštyje piliakalnio šlaitu eina terasė-pylimėlis iki 50 cm aukščio. Už jo vėl aukštyn kyla dar 2,3 m aukščio šlaito dakis. Taigi aikštelė yra 14-14,5 m aukščiau ožnugario. Aikštelė apie 21 m skersmens, kiek iškilu viduriu.

Vakariniame šlaite irgi apie 2,6 m žemiau aikštelės krašto yra šlaite apie 1m aukščio pylimas. Už jo žemiau nuolaidėjantis žemyn ožnugario galas.

Šiaurinis ir pietinis šlaitai yra statusni ir aukštesni. Taip pietinio šlaito bendras aukštis yra apie 42 m. Čia 3,7 m žemiau aikštelės yra poros metrų pločio terasė, o dar 15 m žemiau yra antra 4 m pločio terasė. Žemiau pastarosios šlaitas nuolaidesnis, natūralus.